

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 19 · 23. november
Sesjonen 2017–2018

Møte torsdag den 23. november 2017 kl. 10

President: Olemic Thommessen

Dagsorden (nr. 19):

1. Redegjørelse om viktige EU- og EØS-saker av ministeren for samordning av EØS-saker og forholdet til EU
2. Referat

Presidenten: Den innkalte vararepresentant for Buskerud fylke, Sigrid Simensen *Ilsøy*, tar nå sete.

Det foreligger en rekke permisjonssøknader:

- fra representanten Une *Bastholm* om foreldrepermisjon i tiden fra og med 27. november til og med 15. juni
- fra representanten Abid Q. *Raja* om permisjon i dagene 27. og 28. november for å delta i konferansen Parliamentarians for Global Action i Milano
- fra Senterpartiets stortingsgruppe om permisjon for representanten Liv Signe *Navarsete* i dagene 27. og 28. november for å delta i møte i NATOs parlamentariske forsamling i Brussel
- fra Senterpartiets stortingsgruppe om permisjon for representanten Kjersti *Toppe* i dagene 27. og 28. november for å delta i Nordisk råds presidiummøte i København
- fra representanten Silje *Hjemdal* om permisjon i tiden fra og med 28. november til og med 30. november og fra representantene Petter *Eide*, Emilie Enger *Mehl*, Ingjerd *Schou* og Vetle Wang *Soleim* om permisjon i dagene 29. og 30. november – alle for å delta i studiereise til Europarådets parlamentariske forsamling til Strasbourg
- Disse søknader foreslås behandlet straks og innvilget.
- Det anses vedtatt.

Første vararepresentant for Oslo, Olivia Corso *Salles*, befinner seg for tiden utenlands og er av den grunn forhindret fra å møte i Stortinget under representanten Petter Eides permisjon.

Følgende vararepresentanter foreslås innkalt for å møte i permisjonstiden slik:

For Akershus fylke: Solveig *Schytz* 28. november

For Hedmark fylke: Per Martin *Sandtrøen* 29.–30. november

For Hordaland fylke: Hans Inge *Myrvold* 28. november og Laila *Reiertsen* 28.–30. november

For Møre og Romsdal fylke: Anders *Riise* 29.–30. november

For Oslo: Per Espen *Stoknes* 27. november til 15. juni og Solveig *Skaugvoll Foss* 29.–30. november

For Sogn og Fjordane fylke: Steinar *Ness* 27.–28. november

For Østfold fylke: Monica Carmen *Gåsvatn* 29.–30. november

– Det anses også vedtatt.

Representanten Une *Bastholm* vil fremsette et representantforslag.

Une Bastholm (MDG) [10:04:16]: Jeg har gleden av å framsette et representantforslag om å utrede en norsk skatt for selskaper med digitale inntektsmodeller, en «Google-skatt».

Presidenten: Representanten Hans Andreas Limi vil fremsette et representantforslag.

Hans Andreas Limi (FrP) [10:04:38]: På vegne av representantene Mazyar Keshvari, Helge André Njåstad, Morten Wold, Morten Stordalen, Erlend Wiborg og meg selv vil jeg fremsette et forslag om at Stortingets presidentskap setter ned et utvalg for å vurdere prosessen og valgbarheten til de komiteer, utvalg og nemnder som Stortinget oppnevner.

Presidenten: Representanten Bjørnar Moxnes vil fremsette et representantforslag.

Bjørnar Moxnes (R) [10:05:18]: På vegne av meg selv kommer jeg med et forslag om tiltak mot seksuell trakassering.

Presidenten: Representanten Else-May Botten vil fremsette et representantforslag.

Else-May Botten (A) [10:05:40]: På vegne av stortingsrepresentantene Sverre Myrli, Espen Barth Eide, Runar Sjøstad, Åsmund Aukrust, Hege Liadal Haukeland og meg selv ønsker jeg å framsette et forslag om å legge strenge miljøkrav til grunn for Kystruten i perioden 2021–2030.

Presidenten: Representanten Arne Nævra vil fremsette et representantforslag.

Arne Nævra (SV) [10:06:16]: På vegne av Lars Haltbrekken, Solfrid Lerbrekk, Torgeir Knag Fylkesnes og meg selv har jeg gleden av å framsette et representantforslag om å endre anbudet på Kystruten.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten foreslå at sak nr. 2, Referat, tas opp til behandling før sak nr. 1. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 2 [10:06:51]

Referat

1. (141) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Arild Grande, Hadia Tajik, Lise Christoffersen, Siv Henriette Jacobsen, Øystein Langholm Hansen og Jonas Gahr Støre om fjerning av utvidet adgang til midlertidig ansettelse (Dokument 8:60 L (2017–2018))
2. (142) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Solfrid Lerbekkk, Audun Lysbakken og Nisrin El Morabit om å sikre et ryddig arbeidsliv (Dokument 8:65 S (2017–2018))
Nr. 1 og 2 foreslås sendt arbeids- og sosialkomiteen.
3. (143) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Terje Breivik, Trine Skei Grande og Abid Q. Raja om å videreføre redegjørelsesplikten fra 1. januar 2018 (Dokument 8:61 L (2017–2018))
4. (144) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hadia Tajik, Rigmor Aasrud, Masud Gharahkhani, Kari Henriksen og Anette Trettebergstuen om krav til tros- og livssynssamfunn i forbindelse med offentlig støtte (Dokument 8:62 S (2017–2018))
Nr. 3 og 4 foreslås sendt familie- og kulturkomiteen.
5. (145) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Olaug V. Bollestad og Nicholas Wilkinson om å ta nye initiativ for å sikre at barn ikke skal måtte bo på sykehjem i strid med barnets beste og foreldrenes ønske (Dokument 8:67 S (2017–2018))
Foreslås sendt helse- og omsorgskomiteen.
6. (146) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande, Abid Q. Raja, Carl-Erik Grimstad, André N. Skjelstad, Terje Breivik, Grunde Almeland, Jon Gunnes og Ketil Kjenseth om tiltak for å ivareta barns personvern (Dokument 8:68 S (2017–2018))
Foreslås sendt justiskomiteen.
7. (147) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen og Petter Eide om å innføre rimelighetsvilkår for internflukt i utlendingsloven, sikre reelle barnefaglige vurderinger mv. (Dokument 8:64 LS (2017–2018))
Foreslås sendt kommunal- og forvaltningskomiteen, unntatt B, pkt. 2, som foreslås behandlet etter forretningsordenens § 39 bokstav e.
8. (148) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Solfrid Lerbekkk og Nisrin El Morabit om å sette et tak på lederlønninger i staten tilsvarende statsministerens lønnsnivå (Dokument 8:66 S (2017–2018))
Foreslås sendt kommunal- og forvaltningskomiteen.
9. (149) Finansiering av Bypakke Bergen i Hordaland (Prop. 11 S (2017–2018))
Foreslås sendt transport- og kommunikasjonskomiteen

10. (150) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Fredrik Grøvan, Olaug V. Bollestad, Steinar Reiten og Kjell Ingolf Ropstad om å gi alle elever i Norge tilbud om skolegudstjeneste før jul (Dokument 8:63 S (2017–2018))
Foreslås sendt utdannings- og forskningskomiteen.

Presidenten: Karin Andersen har bedt om ordet.

Karin Andersen (SV) [10:08:09]: Når det gjelder referatpunkt 147, er deler av den saken nå foreslått behandlet under forretningsordenens § 39 bokstav e. Jeg må be om en begrunnelse for hvorfor det har skjedd, og at vi i så fall får en mulighet til å vurdere den begrunnelsen.

Presidenten: Det skal være identisk med det vedtaket som Stortinget gjorde 14. november når det heter at «Stortinget ber regjeringen umiddelbart trekke tilbake instruks GI-02/2017...» osv.

Karin Andersen (SV) [10:08:54]: Da er det greit. Det var litt vanskelig å vite og huske akkurat hva det punktet var nå, men da er det greit.

Presidenten: For øvrig er det ingen som har anmerkninger til referatet. – Alle referatpunktene anses da enstemmig vedtatt.

Sak nr. 1 [10:09:09]

Redegjørelse om viktige EU- og EØS-saker av ministeren for samordning av EØS-saker og forholdet til EU

Statsråd Marit Berger Røsland [10:09:32]: Tidevannet snur brått i dagens Europa. Samholdet, optimismen og kreativiteten i det europeiske samarbeidet er betydelig større enn for bare ett år siden. Det er bra, også for Norge. Årsakene til stemningsskiftet er sammensatte.

For det første gir utviklingen i europeisk økonomi et større handlingsrom i mange land. Utviklingen i euroområdet er bedre enn prognosene tilsa, og oppsvinget er nå bredt forankret. Arbeidsledigheten har avtatt gradvis de siste fem årene, og denne utviklingen er ventet å fortsette og påvirker positivt diskusjonene om Europas og EUs framtid.

For det andre har globale utviklingstrekk tydeliggjort verdien av europeisk samarbeid. Jeg tenker da både på flyktning- og migrasjonssituasjonen og på behovet for robuste avtaler for å håndtere klimaendringene. I tillegg ser vi økt bevissthet om at europeiske land må investere mer, både økonomisk og politisk, i vår felles sikkerhet. Flere ser at globale avtaler forplikter og må følges opp, og det er et uttrykk for et verdifelleskap vi kjenner oss hjemme i.

For det tredje viser EU-landene nå samhold og samstemthet i håndteringen av brexit. Krisescenariene om dominoeffekt og oppløsning er i ferd med å bli gjort til skamme. EU har gang på gang gjennom historien vist at kriser kan vendes til noe positivt, og det er økende bevissthet om verdien av det europeiske samarbeidet.

For det fjerde ser vi nå konturene av et samarbeid som ikke må vie alle sine ressurser til krisehåndtering. EU kan bruke krefter på å videreutvikle langsiktig politikk og samarbeidsstrukturer.

Det er ingen tvil om at brexit vil få stor betydning – både for Storbritannia, for EU og for Norge. Bekymring i næringslivet bidrar til en svak investeringsrate i Storbritannia, og ifølge OECD har usikkerheten om brexit bidratt til at Storbritannia hadde den svakeste økonomiske veksten av alle G7-landene i første halvår av 2017. OECDs generalsekretær Gurría betegnet det som avgjørende viktig at Storbritannia og EU opprettholder så tett økonomisk samarbeid som mulig.

Hvordan Storbritannia skal være knyttet til EUs indre marked – og til oss gjennom EØS-samarbeidet – er et sentralt, men fortsatt uavklart spørsmål. Den britiske regjeringen har sagt at Storbritannia vil gå ut av det indre marked og EUs tollunion, og at den vil søke sin egen modell for sitt framtidige samarbeid med EU.

Storbritannia og EU fortsetter sine forhandlinger om en utmeldingsavtale. En slik avtale må være på plass innen britene går ut av EU, og det vil skje ved midnatt 29. mars 2019. Men for å få tid til ratifisering av utmeldingsavtalen må den være ferdig framforhandlet neste høst, ifølge tidsplanen slik den blir skissert på EU-siden.

Forhandlingene er inne i en tidskritisk fase. Det europeiske råd konkluderte på sitt møte i oktober at det ikke var tilstrekkelig framdrift i forhandlingene om utmeldingen til at man kan begynne samtaler om en avtale som regulerer det framtidige forholdet. Neste anledning er toppmøtet 14. og 15. desember. Partene har liten tid på seg til å få den framgangen som kreves for å få et slikt vedtak på desember-toppmøtet. EUs sjefsforhandler Michel Barnier har etter forrige forhandlingsrunde 8. og 9. november vært tydelig på at framgangen må komme i løpet av et par uker. EU har en målsetting om å komme fram til en avtale, men understreker at det å melde seg ut av unionen nødvendigvis må ha noen konsekvenser. Man kan ikke fortsette et like nært forhold, og man kan ikke vente å oppnå færre plikter og flere rettigheter. Det må være en balanse.

EU er vår absolutt viktigste handelspartner, mens Storbritannia er vårt største enkeltmarked for varer, inklusiv olje og gass, og tjenester med en samlet eksport på nærmere en femtedel av Norges totale eksport, i overkant av 200 mrd. kr årlig. Norges interesser er å ivareta EØS-avtalen og øvrige avtaler Norge har med EU. Samti-

dig vil vi opprettholde et tettest mulig samarbeid med Storbritannia og best mulig adgang til det britiske markedet.

Norge deltar ikke i utmeldingsforhandlingene med Storbritannia. Men vi er, med vårt medlemskap i det indre marked, ikke et ordinært tredjeland, og vi berøres direkte av forhandlingene fordi resultatet EU og Storbritannia enes om, vil ha konsekvenser også for oss. Vi ønsker derfor muligheten til å bli inkludert i felles løsningsprosesser mellom EU og Storbritannia.

Når det gjelder borgernes rettigheter, er EUs målsetting å sikre at de opparbeidede rettighetene som EU-retten gir, også skal gjelde for personer som har oppholdt seg eller oppholder seg i Storbritannia inntil dato for uttreden. De samme rettighetene skal også gjelde for britiske borgere som har opparbeidet rettigheter i andre EU-land. Regjeringen arbeider for at norske borgere som har opparbeidet seg rettigheter, får de samme rettighetene i Storbritannia som EUs borgere. Statsminister Theresa May har overfor statsministeren forsikret at Storbritannia vil tilby de samme rettighetene til norske borgere som de nå har tilbudt EU-siden.

Regjeringen har de siste månedene ytterligere intensivert sitt arbeid med brexit. For å sikre at vi kan opprettholde et tett samarbeid med Storbritannia også etter deres uttreden fra EU, må vi være godt forberedt. Vi må f.eks. ha god oversikt over hvor det vil være nødvendig å ha på plass alternative avtaler allerede fra den første dagen Storbritannia ikke lenger er EU-medlem. Vi må også være forberedt på at det ikke blir enighet mellom EU og Storbritannia om en utmeldingsavtale eller eventuelle overgangsordninger. Skulle dette skje, vil handelen med Storbritannia i første omgang reguleres av WTO-regelverket. Det er viktig for norsk næringsliv å unngå et slikt utfall, da det vil kunne føre til usikkerhet og økonomiske konsekvenser.

Vi har etablert en tverrdepartemental arbeidsgruppe. Gruppen følger forhandlingene og utviklingen nøye og kartlegger norske interesser som blir berørt av brexit. Vi har også satt opp en referansegruppe for næringslivet under felles ledelse av Utenriksdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet. Gruppen har som hovedformål å utveksle informasjon med næringslivsrepresentanter om forhold som kan berøre Norge i prosessen. Det første møtet fant sted 15. november.

Vi fortsetter vår tette dialog med EU om de deler av forhandlingene som berører det indre marked. Både vi og EU-siden er opptatt av å bevare enheten i det indre markedet. I mitt møte med Barnier forrige uke ble dette på nytt bekreftet. Så er det klart at EU ikke forhandler med Storbritannia på våre vegne – det skal og vil vi gjøre selv. Vi har intensivert den tette dialogen med Storbritannia om hva vi må ha på plass av avtaleverk for å sikre

at forholdet mellom våre to land kan forbli så nært som mulig også etter at Storbritannia går ut av EU og EØS. Vi er tydelige på at vi står klare til å forhandle om vårt framtidige forhold så snart som mulig. For regjeringen er det overordnet å hegne om EØS-avtalen. Vi vil søke en tilknytning til en eventuell overgangsordning mellom Storbritannia og EU der det er i vår interesse, og vi vil arbeide for et omfattende nytt avtaleverk med Storbritannia.

Det er ny giv i diskusjonene om EUs framtid. EUs ledere ble nylig enige om den såkalte Leaders' Agenda. Gjennom hyppigere møter i Det europeiske råd – hele syv toppmøter i 2018 – skal den sikre framdrift i de store spørsmålene det kommende halvannet året. Sentrale tema er reform av eurosonen, migrasjon, ytre og indre sikkerhet, handel, samt framtidig finansiering av EU.

Kommisjonen har foreslått en rekke tiltak for å skape et tettere ØMU-samarbeid med sikte på høyere vekst og velferd og større motstandskraft mot økonomiske sjokk. Blant forslag som diskuteres, er en gradvis utvikling av EUs krisefond til et IMF for euroområdet, EMF, etablering av en eurofinansminister og en egen budsjettlinje for euroområdet innenfor EUs budsjett. På kort sikt anses det som viktigst å få på plass de siste elementene i bankunionen og kapitalmarkedsunionen, og flere av disse forslagene vil kreve traktatendringer.

Innenfor forsvars- og sikkerhetspolitikken etablerer EU nå nye instrumenter. Blant annet er lanseringen av et permanent strukturert militært samarbeid, kjent som PESCO, forventet i forbindelse med EU-toppmøtet i desember.

Et eget europeisk forsvarsfond ble lansert i sommer og er i ferd med å finne sin form. Norge deltar som eneste ikke-EU-land i forsøksordningen for forsvarsforskning, som utgjør den ene delen av fondet. Også andre initiativ er under utvikling. Disse diskusjonene, og denne agendaen, reflekterer EUs ønske om å være lydhøre overfor egen befolkning og respondere på deres og Europas behov. Dette handler også om Norges behov. Vi er en del av Europa, og EUs evne til å håndtere utfordringer knyttet til migrasjon, til økonomi, og til indre og ytre sikkerhet berører også oss. Vi må derfor være aktivt deltakende i disse prosessene.

Regjeringen vil følge EUs initiativer, delta aktivt i debattene og spille inn norske posisjoner og mulige egne bidrag der det er naturlig. Vi kan ikke være en gratispassasjer til velstand og sikkerhet. Vi må videreføre vår konstruktive engasjementslinje, fordi det er i vår nasjonale interesse. Så må vi også ha et blikk på nye samarbeidsformer med EU som måtte materialisere seg i lys av brexit. Også her vil Norge delta aktivt i debatten for å kunne bli inkludert i nye ordninger der det er i vår interesse.

Selv om migrasjonspresset mot Europa nå er mindre enn i 2015 og 2016, har arbeidet på justis- og innenriksområdet fortsatt høy prioritet i EU. Grunnleggende utfordringer i det europeiske samarbeidet er knyttet til en ordnet felles håndtering av migranter og asylsøkere, samt ivaretagelse av indre sikkerhet.

I september i år presenterte Kommisjonen sin midtveisrapport om hva som er oppnådd etter migrasjonsagendaen fra 2015, og foreslo samtidig ytterligere tiltak for å gjøre EUs migrasjons- og asylpolitikk enda sterkere, mer rettferdig og mer effektiv.

Det intensiverte samarbeidet mellom innenrikspolitiske og utenrikspolitiske interesser framheves som spesielt positivt og nødvendig for å takle antallet migranter som kommer til Europa, og for å finne egnede løsninger for å forhindre irregulær migrasjon, styrke innsatsen for retur av personer uten lovlig opphold og stanse smuglervirksomheten fra Afrika.

Agendaen er viktig for norske interesser fordi mange av tiltakene er relevante for vårt samarbeid med EU. Blant annet støtter Norge EUs migrasjonssamarbeid med land i Afrika gjennom Valletta-samarbeidet. Vi har tidligere bidratt med 32,5 mill. kr til EUs flergiverfond for stabilitet og tiltak mot irregulær migrasjon i Afrika, EUs Trust Fund, og nylig er det besluttet å bevilge ytterligere 50 mill. kr til dette fondet.

Styrket norsk satsing på bistand til sårbare stater vil også kunne bidra til å fremme stabilitet i sentrale transit- og opprinnelsesland. Denne satsingen kan samtidig bidra til redusert migrasjonspress mot Europa.

Gjennom Malta-erklæringen fra februar i år gikk EU inn for forsterket innsats i Libya for å begrense den irregulære migrasjonen over det sentrale Middelhavet. EU har satt av 200 mill. euro til migrasjonsinnsats i Libya. Både grensekontrollen ved landegrensen i sør og Kystvakten styrkes gjennom kompetanse- og kapasitetsbygging. Beskyttelsen av sårbare migranter og flyktninger styrkes i samarbeid med IOM og UNHCR. I tillegg legges det opp til et program for assistert retur og reintegrering for 5 000 migranter.

Kommisjonen har nylig foreslått et nytt gjenbosettingsprogram for særlig sårbare personer fra land som Libya, Egypt, Niger, Sudan, Tsjad og Etiopia med mål om å nå 50 000 personer. Norge har fram til nå bidratt bl.a. til relokalisering av 1 500 asylsøkere fra Italia og Hellas og til gjenbosetting av over 8 000 flyktninger fra Syrias naboland i 2015–2017.

Det er i norsk interesse at det oppnås enighet om en jevnere fordeling av asylsøkere i Europa. Dette drøftes som en del av revideringen av Dublin-regelverket. EU er ennå ikke kommet i mål med revisjonen av regelverket og jobber med hvordan prinsippene om ansvar og solidaritet skal iverksettes. Fra norsk side vil vi bidra til å få

på plass forutsigbare og bærekraftige løsninger og følger disse diskusjonene tett.

EØS-avtalen er bærebjelken i norsk europapolitikk og det viktigste avtaleverket vi har med våre europeiske partnere. I mer enn 20 år har avtalen bidratt til en styrking av handel, økonomiske forbindelser og et stadig bredere samarbeid mellom Norge og EU. Den sikrer næringslivet like vilkår i vårt største marked, med 31 land og en halv milliard personer. Det er av stor betydning, siden nærmere 80 pst. av vår eksport går til EU og mer enn 60 pst. av vår import kommer fra EUs medlemsland.

EØS-avtalen er mye mer enn markedsadgang. Den gir oss alle viktige rettigheter og muligheter i Europa – til å studere, til å forske, til å jobbe. Avtalen bidrar til å sikre kvalitet på luft og drikkevann, den handler om trygg mat, giftfrie leker, husdyrs helse og velferd og ikke minst om tilgang til de beste forsknings- og innovasjonsmiljøene i Europa og i resten av verden. Felles regelverk på disse områdene gir likere konkurransevilkår og gjør handel enklere for både norsk og europeisk næringsliv, noe som er i begges interesse.

Norske arbeidstakers rettigheter har på mange områder blitt styrket som følge av EØS-regler. Stillingsvern ved masseoppsigelser, ansattes rettigheter ved virksomhetsoverdragelser og regler om skriftlig arbeidsavtale er eksempler på rettigheter etablert gjennom EØS-avtalen. I tillegg er regelverket i all hovedsak minimumsbestemmelser, noe som betyr at vi har beholdt det nasjonale handlingsrommet på områder hvor vi ønsker å gå lenger. Det indre marked i EØS omfatter mer enn 250 millioner arbeidstakere. 10 pst. av alle sysselsatte i Norge er arbeidsinnvandrere fra EU/EØS-land – de fleste fra de nye medlemslandene. Norge trenger disse arbeidstakerne.

Hvor viktig EØS-avtalen er, demonstreres også ved de mange trailerne med norsk fisk som hver dag går til EU-markedet. Vi serverer rundt 25 millioner måltider hver dag. På grunn av det harmoniserte regelverket vi har med EU på veterinærområdet, kan fersk fisk sendes direkte fra norske produsenter til det europeiske markedet uten forsinkende grensekontroller, og ingen ren handelsavtale kan erstatte dette. Samtidig er det klart at EØS-avtalen er et framforhandlet kompromiss. Den er som alle andre avtaler en balanse mellom rettigheter og plikter. Men avtalen har, siden den trådte i kraft i 1994, tjent oss vel. Regjeringen legger EØS-avtalen og våre øvrige avtaler med EU til grunn for vårt samarbeid med EU og EUs medlemsland. Det har samtlige norske regjeringer gjort siden avtalens inngåelse.

Det er også lite sannsynlig at EU ville være interessert i å reforhandle handelsavtalen fra 1973 i tråd med norske krav og ønsker. Samarbeid med EU er ingen smørbrøddliste man kan bestille fra. Sveits hadde opprinnelig

15 områder hvor de ønsket bilaterale avtaler. Av disse har de nå – 24 år senere – fått til avtaler for omtrent halvparten av områdene, og disse avtalene tok det tolv år å forhandle. I tillegg har de måttet godta avtaler på områder de ikke ønsket et samarbeid på, men hvor EU ønsket en avtale. Det er liten grunn til å tro at det ville bli lettere for Norge enn det har vært for Sveits.

Enkelte EØS-saker har krevd mer oppmerksomhet den senere tid. La meg omtale noen eksempler:

Reisemarkedet er en utpreget internasjonal bransje, og felles regler i Europa sikrer forutsigbarhet for både reisende og næringsdrivende. Vi er derfor tilfreds med at pakkereisedirektivet ble innlemmet i EØS-avtalen 22. september i år. Det sørger for at reisende som selv setter sammen sin reise på nettet, får styrket sine forbrukerrettigheter. Blant annet blir det enklere å avbestille eller overdra reiser. Samtidig stilles det også økte informasjonskrav til de reisende. Nordmenn reiser mye, og flere og flere skreddersyr sine reiser på nettet. Det er derfor viktig at forbrukerreglene i EØS-avtalen er tilpasset forbruksmønsteret. Samtidig ivaretar direktivet næringsens behov for like konkurransevilkår. Direktivet representerer derfor en viktig styrking av regelverket på reisemarkedet.

I 2016 samtykket Stortinget til norsk tilknytning til EUs finanstilsyn for bank, forsikring og verdipapiromsetning. Vårt finanstilsyn er fremdeles i Oslo, men tilsynet deltar tett i samarbeidet mellom de nasjonale tilsynene i Europa. Denne tilknytningen er nødvendig for å få på plass rammevilkårene for å sikre at norsk finansnæring fortsatt kan få tilgang til hele EØS-markedet. Men fortsatt gjenstår det mye arbeid. I dag ligger det 259 rettsakter på dette området som må innlemmes i EØS-avtalen i nærmeste tid. Dette arbeidet er krevende. Ansvar ligger på både EU-siden og EFTA-landene. Regjeringen og finansnæringen er opptatt av fortgang i arbeidet. Vi har blitt enige med Kommisjonen om at begge parter nå må sette inn de nødvendige ressurser for å få arbeidet utført.

Det er også positivt at vi endelig har fått på plass EUs forordning om legemidler til barn og tre tilhørende forordninger, den såkalte pediatripakken. Vi har nå felles regler som sikrer bedre dokumentasjon av sikkerhet og effekt og øker tilgjengeligheten av legemidler spesielt beregnet på barn. Gjennomføringen av forordningene i norsk rett innebærer lovendring, overføring av kompetanse til EFTAs overvåkingsorgan for økonomiske sanksjoner og budsjettmessige konsekvenser.

I 2017 har vi fått på plass rammene for EØS/EFTA-statenes deltakelse i EUs energibyrå, ACER, ved innlemmelse av tredje energimarkedspakke i EØS-avtalen. Stortinget fikk i november 2017 samtykkeproposisjonen til behandling, i tillegg til lovproposisjonene for elektrisitet

og gass som kreves for å bringe norsk rett i samsvar med gjeldende energimarkedsregelverk i EU.

Det pågår videre et omfattende arbeid med EUs energiunion gjennom forslag til endring av EUs energiregelverk. Noen av de viktigste regelverksforslagene inngår i den såkalte vinterpakken, eller Clean Energy for All Europeans. Fra regjeringens side har vi vært opptatt av å spille inn forslag og synspunkter i en tidlig fase, både alene og sammen med andre lands myndigheter. Norge har et annet utgangspunkt enn mange av EUs medlemsland. Vi har en kraftforsyning basert på fornybar vannkraft, og vi er en stor energieksportør. Dette gjør det viktig med en aktiv holdning fra norsk side for å ivareta norske interesser.

På klimaområdet er Norges mål å redusere klimagassutslippene med minst 40 pst. innen 2030. Vår intensjon er å nå målet sammen med EU, noe EU og medlemslandene har ønsket velkommen.

EU er i ferd med å enes om gjennomføringsregelverket for å nå utslippsmålet for 2030. Det ble nylig oppnådd politisk enighet om revidert klimavoteredirektiv for perioden 2021–2030. Norge deltar allerede i EUs kvotesystem gjennom EØS-avtalen.

Forhandlingene om klimaregelverkene for utslipp fra ikke-kvotepiktig sektor i samme periode er også i slutfasen. Dette er regelverk som Norge ikke anser for å være EØS-relevant, men som Norge vil måtte forholde seg til ved en avtale om felles oppfyllelse av utslippsmål for 2030.

I tillegg forhandles det om et styringssystem for energiunionen, som bl.a. vil gi regler for måling og rapportering av klimagassutslipp. Departementene arbeider videre med å avklare om og hvordan reglene i styringssystemet vil komme til anvendelse ved en avtale om felles oppfyllelse av utslippsmålet for 2030.

En avtale med EU vil først kunne inngås når EU har vedtatt sitt gjennomføringsregelverk for utslippsmålet. Vi forventer at en mer formalisert dialog med EU kan starte opp i 2018. Imidlertid har Kommisjonen vært åpen for å diskutere spørsmål knyttet til avtaleform i tiden fram mot vedtakelse av regelverket i EU. Norge har åpnet for at en avtale om felles oppfyllelse av utslippsmålet for 2030 kan inngås innenfor rammen av EØS-avtalens protokoll 31 om frivillig samarbeid utenfor de fire friheter. Det er samtidig en forutsetning at Norge ikke uten videre vil bli bundet av mål og regelverk på klima- og energiområdet utover det som følger av EØS-avtalens hoveddel og vedlegg og av en avtale om felles oppfyllelse av utslippsmålet for 2030.

Kommisjonens forslag til endringer i utsendingsdirektivet skal motvirke uakseptable lønns- og arbeidsvilkår for utenlandske arbeidstakere og ulike konkurransevilkår mellom lokale og utenlandske virksomheter.

Hensikten er å nedfelle et prinsipp om lik lønn for likt arbeid på samme sted.

Regjeringen er positiv til Kommisjonens initiativ for å sikre den riktige balansen mellom fri flyt av tjenester, beskyttelse av arbeidstakerne og rettferdig konkurranse. Samtidig vil regjeringen understreke at det er viktig at det nasjonale handlingsrommet til å definere lønn og godtgjørelse ikke innskrenkes. Regjeringen følger den videre prosessen nøye og bruker våre påvirkningsmuligheter overfor EU aktivt.

Arbeidslivskriminalitet er en økende utfordring. Sammen med arbeidslivets parter har regjeringen satt innsats mot arbeidslivskriminalitet høyt på dagsordenen. I januar 2015 la regjeringen fram en egen strategi mot arbeidslivskriminalitet. Denne ble revidert og styrket i februar i år.

Arbeidslivskriminalitet og useriøse arbeidsforhold er grenseoverskridende utfordringer. Vi er avhengig av internasjonalt samarbeid for å kunne komme problemene til livs. Samarbeidet er igangsatt. EUs håndhevingsdirektiv er gjennomført i norsk rett fra 1. juli 2017. Direktivet stiller bl.a. krav til styrket myndighets-samarbeid på tvers av landegrensene. I tillegg har statsministeren tatt et eget initiativ overfor EU-kommisjonen hvor vi peker på utfordringer i arbeidet og foreslår en rekke tiltak.

Statsministeren deltok nylig på EUs sosiale toppmøte i Gøteborg, hvor hovedlinjene i initiativet ble presentert overfor utvalgte statsledere. Erfaringen fra Norge er at det har vært viktig å forankre en felles innsats mot arbeidslivskriminalitet i en regjeringsfastsatt strategi som forplikter de ulike aktørene til konkret oppfølging. Norge ønsker derfor bl.a. å drøfte med våre europeiske partnere om det kan være hensiktsmessig med en samlet, felles strategi mot arbeidslivskriminalitet på europeisk nivå. Skattekriminalitet ved grenseoverskridende tjenesteytelser er en del av denne problemstillingen. Også her er sentrale virkemidler internasjonalt samarbeid og utveksling av opplysninger over landegrensene.

I tillegg er det viktig å beholde de interne reglene som gir norske oppdragsgivere rapporteringsplikt ved bruk av utenlandske oppdragstakere. Denne plikten gjør det mulig å sikre riktig beskatning også i grenseoverskridende situasjoner. Slik fremmer man like rammebetingelser ikke bare mellom norske og utenlandske aktører, men også mellom utenlandske operatører som rapporterer uoppfordret, og dem som ikke gjør det. Vi er i dialog med ESA for å beholde mest mulig av denne rapporteringsplikten uten å bryte med EØS-avtalens regler om tjenestefrihet.

For at det indre markedet skal fungere, er det er viktig at vi ikke kommer på etterskudd med innlemmelse av EØS-regelverk. Det skaper ulikt regelverk innenfor det

indre marked. Etterslepet er nå på 561 rettsaker. Dette er for høyt. Det er et felles ansvar å redusere etterslepet. Dette krever felles innsats og anstrengelser. Vi må ha fokus på gode og smidige prosesser nasjonalt og et godt samarbeid med våre EFTA-partnere – og det har vi. Også EU-siden har et ansvar for dette arbeidet. Derfor må vi ha god og kontinuerlig dialog med EU for å unngå unødvendige forsinkelser når vi ønsker tilpasninger. Derfor har vi blitt enig med Kommisjonen om å få særlig fortgang i arbeidet på finansområdet. Det er viktig ettersom finansområdet utgjør 259 rettsaker av det totale etterslepet. Vi må holde et kontinuerlig fokus på etterslepet, sikre at våre nasjonale prosedyrer er tilpasset, og bidra til en effektiv innlemmelse av EØS-regelverk.

Forhandlingene om nye EØS-midler for perioden 2014–2021 holder god framdrift. Så langt er det signert rammeavtaler med åtte land: Romania, Slovakia, Bulgaria, Malta, Estland, Portugal, Tsjekia og Hellas. Polen, Latvia og Litauen gjenstår, men det er oppnådd enighet om programmer og allokeringer også der. Vi har fortsatt ambisjon om å ferdigstille forhandlingene med de resterende landene innen utgangen av 2017.

Gjennom rammeavtalene vi har signert, satses det bl.a. på vekstkraft og innovasjon gjennom egne programmer for næringsliv, forskning og utdanning for mer enn 250 mill. euro. Norske fagetater som Innovasjon Norge, Norges forskningsråd og Senter for internasjonalisering av utdanning vil være faglige rådgivere for programmene og blir viktige i det bilaterale samarbeidet. Til sammen er nå 18 norske institusjoner med som faglige rådgivere i ulike programmer.

Rom er fortsatt en marginalisert gruppe i flere av EØS-midlenes mottakerland. I Romania, Bulgaria og Slovakia har vi derfor avtalt egne programmer med særskilt fokus på integrering av rom og styrking av deres rettigheter.

Regjeringen vil opprettholde et sterkt engasjement for rettsstat og demokrati i Europa gjennom EØS-midlene og i samarbeid med EU. Et sterkt og levende uavhengig sivilt samfunn er en viktig bærebjelke i velfungerende demokratier. Vi ser derfor med bekymring på utviklingen i noen europeiske land, hvor det sivile samfunnet er under press. Regjeringen legger stor vekt på at EØS-midlene skal bidra til styrking av sivilsamfunnet i Sentral-Europa. I perioden 2014–2021 skal minimum 10 pst. av EØS-finansieringsordningen gå til frivillige organisasjoner. For de avtalene som fram til nå er signert, ligger vi godt over denne terskelen.

Forhandlingene med Ungarn er ikke avsluttet. Vi står fast på at forvaltningen av EØS-midler til sivilt samfunn skal skje uavhengig av mottakerlandets myndigheter.

Norge har i år formannskapet i Nordisk ministerråd. Vi ser at samarbeidet i Norden kan være et springbrett

for Norge inn mot et samarbeid med EU. Samtidig trenger Norden et sterkt og velfungerende EU. Vi opplever nå i alle de nordiske landene en fornyet tro på at en tydelig nordisk stemme i den europeiske debatten tjener både Europa og Norden. La meg nevne ett eksempel: Digitalisering er en helt sentral komponent for Europa og for den nordisk-baltiske regionens framtidige konkurransekraft. Et godt eksempel på nordisk-baltisk samarbeid om digitalisering er den nordisk-baltiske ministerkonferansen Digital North i april i år. Her ble det oppnådd enighet om en felles nordisk-baltisk strategi for neste generasjon mobilnett, 5G. Det er positivt at vi ser at nordisk-baltiske fellesløsninger innen digitalisering er etterspurte i Europa og får gjennomslag i EUs politikkutforming.

På andre områder ser vi en etterspørsel etter nordiske løsninger. Dette gjelder eksempelvis innenfor klima og på det sosiale området. Bredden, dybden og oppslutningen om Norden er samarbeidets viktigste styrke. Vi snakker om identitet og tillit som er bygd over tid.

Europa framstår nå mer rustet til å håndtere de utfordringene vi i fellesskap står overfor. Det trengs, for utfordringene er mange. Og selv om viktige valg i Europa det siste året har vist at populisme og ekstremisme har begrenset grep på velgerne, er det fremdeles misnøye i mange land.

En av Europas viktigste oppgaver framover blir å ta tak i årsakene til denne misnøyen. Det er oppgaver som må løses gjennom et samspill av tiltak på nasjonalt, europeisk og globalt nivå. Det skal Norge, som en del av det indre marked og Schengen, også bidra til.

Det er avgjørende at samarbeidspartnere bygger sin politikk og sine samfunn på felles verdier, på demokrati og på rettsstatsprinsipper. Derfor skaper utviklingstrekk i land som Ungarn og Polen bekymring. Norge fortsetter, ikke minst gjennom EØS-midlene, å støtte opp om sivilsamfunn og rettsstat i disse landene. Dette er et arbeid som Stortinget også har uttrykt støtte til, bl.a. i forbindelse med melding til Stortinget om EØS-midlene fra 2012.

Vi jobber målrettet for å styrke vårt bilaterale forhold til sentrale allierte i Europa, slik vi bl.a. varslet i meldingen til Stortinget om veivalg i norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk. Visjonene i denne meldingen vil videreføres i en ny strategi for vårt forhold til EU. Denne strategien vil bli lansert tidlig i 2018.

Det er i Norges interesse å samarbeide tett med EU og delta aktivt i de politiske prosessene som pågår i Europa. For at vi skal få gjennomslag for norske interesser, samtidig som vi bidrar til en positiv utvikling både i Norge og i andre europeiske land, må Norge aktivt på banen. Vår velstand, vår trygghet og våre verdier sikres best gjennom samarbeid i Europa.

Presidenten: Presidenten vil foreslå at redegjørelsen om viktige EU- og EØS-saker legges ut for behandling i et senere møte. – Det anses vedtatt.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 10.42.

